पचारिकम्। अप्रमितभेदयोरैक्यस्यौपचारिकत्वानुपपत्तेः. [2] Unbounded, unmeasured. E. अ neg. and प्रमित.

अप्रमुदित Tatpur. 1. m. f. n. (-तः-ता-तम्) Not delighted, not happy.

2. n. (-तम्) (In the Sánkhya philosophy.) The reverse of प्रमुदित q. v., a technical term to denote the incapacity of removing the pains that are produced by any created beings viviparous, oviparous, generated by heat and moisture or springing from the soil (as men, beasts, tame and wild, birds, reptiles, gnats, musquitoes, lice, bugs, fish, alligators, trees, stones &c.), by not attending for this purpose a holy teacher (the removal of such pains being required for the attainment of final liberation); it is amongst the seventeen बुद्धिवध or obstructions of intellect one of the eight which are the converse of the सिद्धि or perfections. For the other terms of this category see अतार (Supplement), अतारतार (Supplement), अप्रमोद, अप्रमोदमान, अरम्यक, असदाप्रमुदित, असुतार. E. अ neg. and प्रमुदित.

अप्रमूर Tatpur. m. f. n. (-रः-रा-रम्) (ved.) Not foolish, not heedless, prudent. E. अ neg. and प्रमूर.

अप्रमूर्च्छित Tatpur. m. f. n. (-तः-ता-तम्) The same as the preceding (of which it occurs as an explanation). E. अ neg. and प्रमूर्च्छित.

अप्रमृष्य Tatpur. m. f. n. (-ष्यः-ष्या-ष्यम्) Not to be overcome, not to be injured, not to be disturbed. E. अ neg. and प्रमृष्य.

अप्रमेय Tatpur. 1. m. f. n. (-यः-या-यम्) [1] Immeasurable, unbounded, infinite; e. g. in the *Lalitav.*: (बोधिसत्त्वः) व्यवलोकयत पूर्वदक्षिणपश्चिमोत्तरास्वध ऊर्ध्वं समन्ताद्दशदिक्ष्वप्रमेयासंख्येयागणनासमतिक्रान्तान्बोधिसत्त्वान्; comp. also अप्रमेयानुभाव. [2] Not to be established or proved from authorities (philosophical writings &c.), unproveable, as Brahman; e. g. in *Manu*: त्वमेको ह्यस्य सर्वस्य विधानस्य स्वयंभुवः। अचिन्त्यस्याप्रमेयस्य कार्यतत्त्वार्थवित्प्रभो (*Kullúka*: अप्रमेयस्य मीमांसादिन्यायनिरपेक्षतयानवगम्यमानप्रमेयस्य); or as Vishńu; e. g. in the *Bhágav. Pur.*: अव्यक्तस्याप्रमेयस्य नानाशक्त्युदयस्य च। न वै चिकीर्षितं तात को वेदाद्य स्वसंभवम् (*Śrídharasw.*: अव्यक्तस्यात एवाप्रमेयस्य); or as the Veda; e. g. in *Manu*: अशक्यं चाप्रमेयं च वेदशास्त्रम् (*Kullúka* as before).

2. m. (-यः) [1] A name or epithet of Vishńu; e. g. in the *Vishńusahasran.*: अप्रमेयो हृषीकेशः पद्मनाभोऽमरप्रभुः. [2] A name or epithet of Śiva; e. g. in the *Śivasahasran.*: अतर्क्यायाप्रमेयाय प्रमाणाय नमो नमः; or in the *Váyu Pur.*: नमः कपालहस्ताय .... अप्रमेयाय &c. E. अ neg. and प्रमेय.

अप्रमेयात्मन् Bahuvr. m. (-त्मा) A name of Vishńu (lit. 'of unproveable spirit'); e. g. in the *Vishńusahasran.*: असंख्येयोऽप्रमेयात्मा विशिष्टः शिष्टकृच्छुचिः. E. अप्रमेय and आत्मन्.

अप्रमेयानुभाव Bahuvr. m. f. n. (-वः-वा-वम्) Of unbounded energy; e. g. in the *Bhágav. Pur.* (said of Prahráda): अप्रमेयानुभावोऽयमकुतश्चिद्भयोऽमरः. E. अप्रमेय and अनुभाव.

अप्रमोद Tatpur. n. (-दम्) (In the Sánkhya philosophy.) The reverse of प्रमोद q. v., a technical term to denote the incapacity of removing the pains that are produced by corporeal causes (fever, and other disorders of the three temperamental elements air, bile or phlegm) or by mental causes (privation of what is liked and approximation of what is disliked), by not attending for this purpose a holy teacher (the removal of such pains being required for the attainment of final liberation); it is amongst the seventeen बुद्धिवध or obstructions of intellect one of the eight which are the converse of the सिद्धि or perfections. Comp. अप्रमुदित and the following. E. अ neg. and प्रमोद.

अप्रमोदमान Tatpur. n. (-नम्) (In the Sánkhya philosophy.) The reverse of प्रमोदमान q. v., a technical term to denote the incapacity of removing the pains that are produced by superhuman, i. e. divine or atmospheric influences (cold, heat, wind, rain, lightning &c.), by not attending for this purpose a holy teacher (the removal of such pains being required for the attainment of final liberation); it is amongst the seventeen बुद्धिवध or obstructions of intellect one of the eight which are the converse of the सिद्धि or perfections. Comp. अप्रमुदित and अप्रमोद. E. अ neg. and अप्रमोदमान.

अप्रयच्छत् Tatpur. m. f. n. (-न्-न्ती-त्) Not giving, not delivering; e. g. *Yájnav.*: राजदैवोपघातेन पण्ये दोषमुपागते। हानिर्विक्रेतुरेवासौ याचितस्याप्रयच्छतः; or *Mitáksh.*: अप्रयच्छंस्तथा शुल्कमनुभूय पुमान्स्त्रियम्। .... शुल्कमष्टगुणं दाप्यः. E. अ neg. and प्रयच्छत्.

अप्रयत्न I. Tatpur. m. (-त्नः) Want of effort, apathy, indifference. E. अ neg. and प्रयत्न.

II. Bahuvr. m. f. n. (-त्नः-त्ना-त्नम्) Apathetic, indifferent, making no effort; e. g. in *Manu*: अप्रयत्नः सुखार्थेषु ब्रह्मचारी &c. E. अ priv. and प्रयत्न.

अप्रयाज Bahuvr. m. f. n. (-जः-जा-जम्) Without the sacrificial act called प्रयाज; e. g. अप्रयाजास्ता अननूयाजाः. E. अ and प्रयाज.

अप्रयाणि Tatpur. f. (-णिः) Not progressing, not going on; used only in negative phrases implying an imprecation; e. g. अप्रयाणिस्ते भूयात् 'mayst thou not be able to progress!'. E. अ neg. and प्रयाणि (या with प्र, kŕit aff. अनि).

अप्रयात् Tatpur. m. f. n. (-न्-ती or -न्ती-त्) Not progressing, not going on. E. अ neg. and प्रयात्.

अप्रयापणि or **अप्रयापनि** Tatpur. f. (-णिः or -निः) Not causing or allowing to progress; used only in negative phrases implying an imprecation; comp. अप्रयाणि. E. अ neg. and प्रयापणि or प्रयापनि (या in the caus., with प्र, kŕit aff. इनि).

अप्रयावम् Tatpur. ind. (ved.) Assiduously, attentively; (*Mahídh.* = अप्रमत्तम्). E. According to this comm. the word would be the acc. neuter of a Bahuvr. अ priv. and प्रयाव, but as it is udátta on the first syllable it seems more correct to derive it from अ neg. and प्रयावम् (यु with प्र, kŕit aff. णमुल्).

अप्रयुक्त Tatpur. m. f. n. (-क्तः-क्ता-क्तम्) [1] Not employed, not applied; e. g. in the *Mímánsá S.*: न्याय्यानि वाप्रयुक्ते प्रसङ्गः स्यात्. [2] Wrongly used. [3] Not usual, strange, as a word, although it may be grammatically correct; e. g. in the *Vártt.* to *Páń.*: अस्त्यप्रयुक्तः; *Patanjali*: सन्ति वै शब्दा अप्रयुक्ताः। तद्यथा। ऊष तेर चक्र पेचेति (comp. s. v. अप्रयोग)। किमतो यत्सन्त्यप्रयुक्ताः। प्रयोगाद्धि भवाञ्छब्दानां साधुत्वमध्यवस्यति। य इदानीमप्रयुक्ता नामी साधवः स्युः। इदं विप्रतिषिद्धम्। यदुच्यते सन्ति वै शब्दा अप्रयुक्ता इति यदि सन्ति नाप्रयुक्ताः।